

natuurpunt

NATUURMANIFEST

Natuur in het hart

natuurpunt
Zuidrand Antwerpen

www.zuidrand.be

AFZENDER en VU:
Erlend Hansen
Verbindingsstraat 42
2650 Edegem
Afgiftekantoor Edegem 1

't moet weer kloppen!

Bestuursleden en coördinatoren

Hugo Waeterschoot, voorzitter
en coörd. Beleidswerkgroep
03/455 22 12 - 0477/33 23 30
hugo.waeterschoot@scarlet.be
Erlend Hansen, secretaris
0472/78 20 58- erlend.hansen@skynet.be
Eric De Roeck, penningmeester
eric.de.roeck@falis.be
Maurice De Neve, beheer Fort 7
maurice.deneve1@gmail.com
Niels Schild, coördinator communicatie
natuurpunt.zuidrand@gmail.com
Lucy de Nave, bestuurslid
03/237 99 52-Lucy.denave@gmail.com
Nicole Boussemaere, bestuurslid
013/30 85 47
nicole.boussemaere@gmail.com
Maggy Troffaes, bestuurslid
03/827 83 60-maggy.troffaes@skynet.be
Els Wynants, bestuurslid
0497/42 74 29-wynantsels@gmail.com
Stany Marichal, bestuurslid
0478/56 45 84
stanislas.marichal@telenet.be
David Wouters, bestuurslid
0476/414174
monument.Fort 7@zuidrand.be

Contactinformatie

Fort 7:
Natuur: contact.Fort 7@zuidrand.be
Monument: David Wouters
0476/414174 - monument.Fort 7@zuidrand.be

Groen Neerland: Groen.Neerland@zuidrand.be

Uilenbos: Uilenbos@zuidrand.be

Edegemse beekvallei:
Edegemse.beekvallei@zuidrand.be

ARDEA: ardea@hobokensepolder.be

Redactie rAntGroen

rAntGroenverantwoordelijke:
Guido Van Boeckel
0475/96 69 67- redactie@zuidrand.be

Verdeling: Erlend Hansen
contactgegevens: zie bestuursleden

Verslagen te zenden naar:
redactie@zuidrand.be

Zuidrand.waarnemingen.be:
Veerle De Saedeleer,
vee_saddler@yahoo.co.uk

Omslagfoto: natuur in het hart

Foto p.2: rups plakker (Lymantria dispar)

We krijgen ze dit jaar bijna niet te zien, maar toch zijn we er (misschien) niet echt rouwig om !

Ik kom zojuist terug van een weidevogel-inventarisatie-excursie, wanneer ik deze intro schrijf. Ondanks dat we flink wat regen over ons heen kregen, probeerden we de populaties kieviten die broeden in de gemeente Edegem, in kaart te brengen. Het contrast met de telling te Hove, vorig jaar, kon bijna niet groter zijn ! Toen was het gras in dezelfde periode reeds overal gemaaid, de velden geploegd en mais gezaaid. We zagen wel veel kieviten maar weinig tot geen jongen. Dit komt vermoedelijk doordat de nesten vernield werden door het (te) vroegtijdig ploegen en maaien, door de warme lentemaanden. Door de regen waren de velden dit jaar niet echt bewerkbaar en stond het oorspronkelijke wintergras erg hoog. Daardoor zagen we bijna geen jongen maar hebben we er goede hoop op dat er wel heel wat zaten. Inderdaad, wanneer een kraai overvloedig verdedigden een aantal volwassen kieviten meteen het terrein wat duidelijk wijst op verstopte jongen. Dit konden we ook daadwerkelijk observeren op een meer open deel waar er vorig jaar boekweit werd geoogst. Hier zagen we meteen een 14 tal kieviten en 4 jongen die door hun ouders naarstig beschermd werden. Mijn vader (zaliger) had dus gelijk toen hij stelde dat door de intensifiëring er jaar op jaar vroeger geploegd en gemaaid wordt, wat nefast blijkt voor weidevogels zoals Kievit of Leeuwerik. Het (te) natte 2024 is dus misschien een "wake-up-call" voor een landbouw die meer rekening houdt met de natuur en meer evenwichten nastreeft.

Ondanks de landbouwbetogingen en de verregaande versoepelingsmaatregelen voor de landbouw, bleek dit toch geen groot thema tijdens de laatste weken voor de verkiezingen. Wanneer dit nummer in je bus valt, zijn de Europese, Belgische en Vlaamse verkiezingen reeds achter de rug en zijn de meerderheden bekend. Ik wil niet vooruitlopen op wat de kiezer beslist heeft maar hoop terdege dat natuur, biodiversiteit en veilige en gezonde voeding voorop staan, zowel op Europees als op Vlaams niveau. De boerenprotesten van de laatste maanden hebben immers de klok teruggedraaid. De natuurherstelwet en de pesticiden wetgeving, die er nota bene kwamen om de volksgezondheid en de biodiversiteit te beschermen, gingen de koelkast in. Onbegrijpelijk, want dit heeft niet echt iets te maken met het inkomen van de boeren, wat toch de oorspronkelijke doelstelling van de protesten was. Neen, hier worden vooral de producenten van deze stoffen gelukkig (en rijker) van, ten koste van onze gezondheid en natuur.

Als afdeling kunnen we hier in de praktijk weinig aan doen natuurlijk. Ondanks de politieke tegenwind heeft Natuurpunt, als landelijke organisatie, hier de verdediging van natuur en gezondheid op zich genomen. Dit gebeurde op Vlaams niveau en op Europees niveau, en dit via haar Europese zusterorganisatie. Je kan hierover meer lezen in het natuur manifest: 't moet weer kloppen. Te vinden op de website van Natuurpunt (natuurpunt.be)

Natuur in het Hart - Natuurmanifest - 2023.pdf

Waar we als afdeling wel een belangrijke speler zijn, is het lokale niveau. Naast Fort 7, wordt de zuidrand van onze afdeling die Wilrijk, Edegem en Hove omvat, gekenmerkt door een groene gordel. Dankzij meerdere beekvalleien kan je hier nog heel wat biodiversiteit en nieuw potentieel vinden. Denk maar aan Groen Neerland. Zonder dit gebied was dit voorjaar de Wilrijkse Tentoonstellingswijk vast en zeker meerdere keren ondergelopen. Verder is er de Edegemse beekvallei, waar natuurherstel het erg goed doet en de recreant dit gebied ontdekt heeft. Tot slot denken we aan het Uilenbos en de Boshoeke in het oosten waar we topnatuur kunnen ontmoeten. Bovendien hebben we al deze plekken toegankelijk gemaakt zodat iedereen er gepast kan van genieten. Maar misschien is dit wel een te idyllisch voorgesteld plaatje want de bedreigingen zijn legio. De groene gordel, ooit het oude tracé voor de grote ring, is geen gordel meer maar werd een onderbroken lappendeken, doorsneden door grote wegen (A12, Prins Boudewijnlaan, Mechelse Steenweg). Die vormen vrijwel onoverkomelijke barrières voor vele soorten.

Andere bedreigingen van de zuidrand zijn de verpaarding van de open ruimte, te intensieve landbouw, ... enz. Kortom, we moeten meer aandacht hebben voor de verbanden tussen deze groene zones, willen ze niet verworden tot **eilanden van uitstervende populaties**.

Hmm, "is dat wel zo?", zal je misschien denken? Wel, een éénvoudig voorbeeld maakt dit meteen duidelijk. Door de intensifiëring van de veeteelt en vooral de aanplant van mais, verdwenen in onze streek bijna alle veedrinkpoelen, waardoor de populaties **kamsalamander** bijvoorbeeld, gedecimeerd werden. Deze rodelijst-soort komt nu nog enkel voor in enkele plassen en privépoeltjes

Lidmaatschap Natuurpunt: 38 euro per jaar te storten op rekening van Natuurpunt vzw (BE17 2300 0442 3321 BIC: GEBABEBB) met vermelding: lidmaatschap, Afd. Zuidrand Antwerpen, naam en adres. Als lid van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen ontvangt u het algemeen verenigingsmagazine Natuurblad en ons afdelings tijdschrift rAntGroen.

Adreswijziging: elke adreswijziging moet rechtstreeks gemeld worden aan Natuurpunt vzw, Coxiestraat 11 - 2800 Mechelen (<https://www.natuurpunt.be/pagina/adreswijziging-doorgeven>)

Abonnement op rAntGroen: voor leden van andere afdelingen door storting van 10 euro op onze rekening BE02 9799 7675 4740 BIC: ARSPBE22 met vermelding van: uw lidnummer, naam en adres.

Indien u rAntGroen enkel elektronisch wenst te ontvangen kan u dit melden aan natuurpunt.zuidrand@gmail.com

Alle betalingen voor onze afdeling dienen te gebeuren op volgende rekening:

BE02 9799 7675 4740 BIC: ARSPBE22 van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen.

Op uw betalingen steeds reden van betaling, uw naam en e-mail adres of telefoonnummer vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 40 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening **BE56 2930 2120 7588 BIC: GEBABEBB** van Natuurpunt vzw, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen met vermelding "Afdelingsfonds 3722, Zuidrand Antwerpen".

Verzekering: ieder lid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpunctactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid.

Inschrijving voor de autobustochten: de prijs is afhankelijk van de afstand. Zie hiervoor de bepalingen bij de desbetreffende aankondiging.

De eerst ingeschrevenen hebben voorrang indien de deelnemingsprijs betaald werd. Wie na storting niet mee kan, moet zo vlug mogelijk de leiding verwittigen zodat mensen die op de wachtlijst staan, kunnen meegaan.

Indien er onvoldoende inschrijvingen zijn, gaat de tocht door met eigen wagens.

Annulatie bij autobustochten: leden die door ernstige redenen niet kunnen deelnemen en uiterlijk 2 dagen vooraf de leiding verwittigen, hebben recht op een tegoedbon voor een volgende bustocht.

Annulatie bij weekends en reizen: om tijdig vervanging te vinden vragen we u om afzegging zo spoedig mogelijk te melden. Teneinde de kosten te recupereren vragen we steeds 10 % van de totale prijs bij afzegging. Bij afzegging binnen de maand voor de reis dient er minimum 25 % van de totale prijs te worden betaald of de reeds gemaakte kosten indien deze hoger liggen dan 25 %.

aan het Geitenpad op de grens tussen Wilrijk en Edegem. De brede en drukke Doornstraat en de volgebouwde Kleine Doornstraat vormen daarbij onoverkomelijke barrières waardoor de voedsel-zoekzone en de genetische uitwisseling voor deze soort te klein wordt. Door de versnippering van het landschap staat het licht dan ook op **ROOD** voor deze soort. Zonder menselijk ingrijpen (noem het gerust **natuurherstel**) zal deze indicatorsoort het niet (meer) overleven. We waren dan ook bijzonder blij met het initiatief van het district Wilrijk om gezamenlijk een subsidieproject in te dienen om een herstel- en beheerplan op te stellen en uit te voeren voor deze soort. Ook VLM sprong mee op de kar door ondersteuning aan te bieden. Laat ons echt hopen dat we dit project binnen halen en kunnen realiseren de komende jaren.

Maar waar ligt daar de link met de verkiezingen?, hoor ik u al zeggen. Wel, de gemeenten en provincies hebben een cruciale verantwoordelijkheid en taak rond het beheer en behoud van de lokale open ruimte, natuurwaarden en biodiversiteit. Dit toonde het voorbeeldje hierboven van de kamsalamander reeds aan.. Voor de komende verkiezingen van oktober willen we daarom **maximaal inzetten op deze natuurverbinding** en deze bovendien maximaal toegankelijk maken.

Een positieve vraag en project waar we allen samen beter van worden.

Verder in dit nummer kan je ons wensenlijstje voor de lokale verkiezingen vinden. We dragen immers Natuur in het Hart.

Hugo Waeterschoot

Zaterdag
6. 7 - 14u.

Fort 7, Wilrijk
Zomerwandeling

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 16u.

De zomervakantie is begonnen en voor velen is het hoog tijd om de batterijen terug op te laden. Hoe kan je dat beter doen dan met een mooie ontspannende wandeling in de natuur? Op het fort zijn er in elk seizoen prachtige dingen te ontdekken, maar de zomer is qua bloemenpracht wel een topper! We nodigen jullie uit om met ons mee op stap te gaan en te genieten van al wat bloeit en groeit.

Na de wandeling kan je, als de weersomstandigheden het toelaten, nog even napraten en een glaasje drinken op het terras van ons stamlokaal "de IJsvogel".

Afspraak: 14 uur, aan de ingang van Fort 7 Legerstraat 40, 2610 Wilrijk. Let op het spandoek van Natuurpunt aan de ingang. Einde van de wandeling voorzien rond 16 u.

Kledij: stevig schoeisel of bij regenweer laarzen, eventueel regenkledij

Mee te brengen: je verrekijker, fototoestel en loepje.

Huisdieren zijn niet toegelaten.

Gidsen: Natuurgidsen Fort 7 (info: Nicole Boussemaere - 0494/71 59 32)

Leiding: Lucy de Nave 03/237 99 52 - 0485/71 73 48

Zondag
7. 7 - 14u.

Fort 7, Wilrijk
Erfgoedwandeling

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 16.30u.

Inschrijven verplicht

Om de twee weken, afwisselend op zaterdag en zondag, is er in Fort 7 een begeleide wandeling met bezoek aan enkele van de meest opvallende en interessante gebouwen en andere plaatsen in het fort, en uitleg over zijn lange en rijke geschiedenis. Deelname is gratis, maar inschrijven is nodig want het aantal bezoekers per wandeling is beperkt.

Deelname: om in te schrijven, of met elke vraag om info over het bezoek, ga naar fort7.anhaga.be/wandeling of stuur een e-mail naar monument.fort7@zuid-rand.be met vermelding van aantal bezoekers en een mobiel nummer. We laten u dan snel weten of er plaats is, en anders welke alternatieven er zijn.

Afspraak: om 14u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Leiding: David Wouters - 0476/41 41 74

Zaterdag
20. 7 - 7.50u.

Rondje Pontje

Afspraak:
Boomsesteenweg 335

Einde: ?

Inschrijven verplicht

Ons 21 ste Rondje Pontje komt eraan!

We maken er weer een leuke 'brug'dag van, en geven het volle 'Pont' bij onze Noorderburen met een fietstocht door 3 provincies: een stukje door Noord-Brabant en Zeeland, maar vooral door Overflakkee in Zuid-Holland. We krijgen zicht op o.m. Krammermeer, Grevelingenmeer en Haringvliet.

Ook de mensen met 'tunnel'zicht kunnen gerust mee.

We spotten heel wat vogels, met enkele hoogtepunten zoals mogelijk Visarend met jongen op nest(?) en met een flinke portie geluk (waarom ook niet?) de Zeearend. Onderweg passeren we zelfs een heuse mini 'Pseudo-Zoo'. 's Middags gaan we lunchen op het bloemrijk terras van het havenplein 'Oude Tonge'.

Daar kunnen we, naast een verfrissend drankje en een broodje, zelfs een mini driegangenmenu bestellen.

We vervolgen onze tocht langs 'Den Bommel', rijden door een heerlijk bosje en langs het voormalig slikkengebied Krammer-Volkerak. Even voor 16u. treffen we onze schipper in de Galathese haven, waar we ons verheugen op een pontje (lees boottochtje) van 50 minuten lang. Voor wie nadien nog wil nagenieten bij een natje en/of een hapje is het gezellig herberg-terras van het pittoreske Benedensas een echte aanrader. Zoals je merkt zorgen we weer voor een leuk programma. Schrijf tijdig in per mail naar André De Mul (andredemul.ilemillioen@gmail.com) of Luc Van Schoor (lucvanschoor46@gmail.com) want de plaatsen zijn beperkt (20 personen). Na overschrijving van 15 euro (boot- en voorbereidingskosten) op rek. nr. BE02 9799 7675 4740 (Natuurpunt Zuidrand Antwerpen) is je inschrijving definitief.

Afspraak: om 7.50u. aan 't Spant, Boomsesteenweg 335 te Wilrijk waar we even later met onze deelwagens vertrekken naar: Benedensasweg, 4655 ST DE HEEN. Vermeld ook of je zelf wenst te rijden en of je eventueel (en hoeveel) extra personen of fiets(en) kan meenemen.

Mocht je zelf rechtstreeks rijden, ook graag 'n seintje. We zien elkaar dan ginder.

Leiding: Walter Nuyts - 0496/86 39 61 en André De Mul - 0478 / 57 48 92

Gids: Luc Van Schoor - 0494/33 36 09

Door cuatrok77 - Osprey Uploaded by Amada44, CC BY 2.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=25179178>

Zaterdag
20. 7 - 14u.

Fort 7, Erfgoedwandeling

Zie aankondiging 7 juli.

Afspraak: om 14 u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Leiding: David Wouters - 0476/41 41 74

Zondag
28. 7 - 13.15u.

Landschapswandeling in de Schijnvallei, Gravinnenbos

Afspraak: Bist, Wilrijk

Einde: 17u. ter plaatse

Onze vrienden en collega's van Natuurpunt Schijnvallei hebben een heel aantal natuurgebieden en -gebiedjes kunnen verwerven. De meeste liggen in de buurt van de Antitankgracht, die loopt van Stabroek tot voorbij Oelegem. Vandaag concentreren we ons op het deel dat ligt op 's Gravenwezel en Sint-Job-in-'t-Goor.

We maken er een landschapswandeling van met aandacht voor alle natuuraspecten die binnen ons bereik vallen. Met Colybia, de Planten- en Zwammenwerkgroep Schijnbeemden, deden we er al tal van inventarisaties.

We bekijken achtereenvolgens Moerbos, Kippenbos, Steenhovens, Rinkven en Gravinnenbos. De Kempen op zijn best. Het zijn nog geen klinkende namen, maar dat komt wel.

Afspraak: voorverzamen om 13.15u. op de parking van de Bist in Wilrijk. Samenkomst om 14u. op de parking van het kerkhof van 's Gravenwezel. Gps: Moersstraat 55, 's Gravenwezel Schilde
Google Maps: <https://maps.app.goo.gl/Ecg8aZH232PGH12G7>

Einde rond 17u. ter plaatse.

Afstand: geschat op 7 km

Mee te brengen: verrekijker en loep indien beschikbaar, fototoestel, stevige wandelschoenen.

Gids: Walter Van Spaendonk - 0479/98 57 77 - walter.van.spaendonk@skynet.be

Leiding: Wim Jouret, - 0496/79 31 93 - wim.jouret@scarlet.be

Zondag
4. 8 - 14u.

Fort 7, Erfgoedwandeling

Zie aankondiging 7 juli.

Afspraak: om 14 u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Leiding: David Wouters - 0476/41 41 74

Zaterdag
17. 8 - 14u.

Fort 7, Erfgoedwandeling

Zie aankondiging 7 juli.

Afspraak: om 14 u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Leiding: David Wouters - 0476/41 41 74

Zaterdag
17. 8 - 19.30u.

Uilenbos

Afspraak:
Lintsesteenweg, Hove

Einde: 21.30u.

Inschrijven verplicht

Een deel van het Uilenbos is steeds gesloten van mei tot midden augustus om de reeën voldoende rust te geven bij het werpen en zogen van hun jongen. Vanavond krijg je een unieke kans om een avondexcursie in het bos bij te wonen. We vertrekken om 19.30 u. (toegang Lintsesteenweg) voor een tochtje van 2 u. door het bos. Anders dan anders gaan we proberen in alle stilte te genieten van wat er (nog) zingt, de bosgeluiden van insecten en de wind. We hopen natuurlijk ook wel wat reeën te spotten aangezien de bronstijd er staat aan te komen. En wie weet ook een vleermuis.

We vragen om even vooraf te melden (via Uilenbos@zuidrand.be) dat je komt want we houden de groep beperkt tot 20 personen en rekenen er op dat je mee wil genieten van de stilte. Je mag een zaklamp meebrengen maar we gaan die zo min mogelijk (eigenlijk als het even kan helemaal niet) gebruiken. Kindvriendelijke excursie.

Afspraak: ingang Lintsesteenweg om 19.30 u.

Meebrengen: wandelschoenen, eventueel laarzen

Begeleiding: gidsen van het Uilenbos - Uilenbos@zuidrand.be

Zaterdag
17. 8 - 21u.

Slaapplaatsstelling
halsbandparkieten

Afspraak:
Volhardingsstraat 118, A'pen

Einde: rond 21.45u.

Inschrijven verplicht

Ieder jaar telt de Vogelwerkgroep ARDEA in het voorjaar en najaar de slaapplaats van de halsbandparkieten op het Kiel. Dit is al enkele jaren een van de vaste slaapplaatsen geworden van deze groene exoten in en rond Antwerpen.

Maar sinds enkele tellingen fluctueert het aantal enorm. Soms veel meer, en bij de laatste slaapplaatsstelling op 16 maart dit jaar een significante daling ten opzichte van de telling van 18 augustus vorig jaar. Het aantal lag wel in lijn met de voorjaarsstelling van 16 maart 2023. Er is dit voorjaar een simultaan slaapplaatsstelling gehouden, samen met Stefaan Thiers die de slaapplaats aan de Ekerse putten voor zijn rekening nam. Er werden daar geen vogels waargenomen.

We kunnen natuurlijk speculeren wat er aan de hand is. Misschien is er een derde, nieuwe, slaapplaats of waren er al veel koppels aan het broeden. In het laatste geval gaan deze vogels natuurlijk niet naar de gekende slaapplaats komen om in groep te overnachten, maar blijven ze op hun broedplaats zitten. Een derde mogelijke reden is, dat het aantal Halsbandparkieten in onze regio te groot is geworden, en dat er door gebrek aan voedsel hier, naar andere gebieden, buiten onze regio, is uitgeweken..

Willen we een duidelijk beeld krijgen naar de evolutie van de halsbandparkiet, mogen we niet gissen, maar moeten we een extra simultaantelling organiseren om duidelijkheid te krijgen. We kozen er voor om dit in augustus te doen, wanneer alle jongen uit het nest gevlogen zijn. Dan zullen zowel de ouders als hun juvenielen zich vervoegen op de gekende overnachtingsplaatsen, samen met alle andere halsbandparkieten..

Iedereen is van harte welkom om die avond mee te tellen. Op zulk moment komen we dikwijls ogen tekort. De vogels zorgen altijd voor spektakel door als volleerde acrobaten laag door de straten aan te vliegen. We kennen allemaal wel de groene lawaaimakers, maar op die avond kun je ook gegarandeerd kennis maken met gele en blauwe kleurmutanten van deze soort.

Aanmelden gewenst voor 14 augustus 2024 via mail naar ardea@hobokensepolder.be, of telefonisch via Walter, want in geval van slecht weer wordt deze telling verplaatst naar een andere datum.

Afspraak: ter hoogte van Volhardingsstraat 118, Antwerpen om 21 u. Einde rond 21.45 u.

Meebrengen: verrekijker en wandelschoenen.

Gids/leiding: Walter De Weger - 0495/23 77 10

Zaterdag
24. 8 - 19.30u.

Fort 7: vleermuisavond

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: omstreeks 21.45u.

Inschrijven verplicht

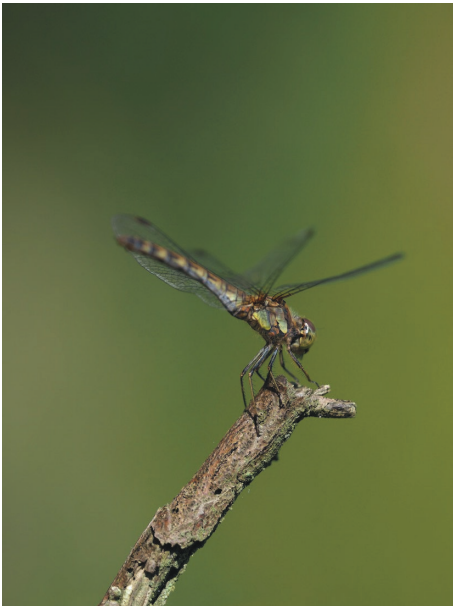
In het kader van het Europese vleermuizenweekend wordt er overal in Europa aandacht besteed aan de vleermuizen, zo ook op Fort 7 natuurlijk. Het Fort is gekend als winterverblijfplaats van een kleine populatie vleermuizen. Maar vooral in de zomer zijn ze paraat en zien we ze dikwijls jagen tussen de bomen of boven de Fortgracht. In de zomer verblijven de Vleermuizen van Fort 7 meestal in natuurlijke holtes, vooral verlaten spechtenholen, maar af en toe laat er zich wel eentje zien in het Fort zelf. Tegen zonsondergang (vandaag verwacht tegen 20.30u.), gaan de vleermuizen actief op zoek naar voedsel. Dit gebeurt voor iedere soort op een ander moment en in iets andere omstandigheden. Het is precies dan dat ze het best waarneembaar zijn en we ze bijvoorbeeld laag kunnen zien scheren over de Fortgracht op zoek naar muggen, motten en andere insecten. We starten de avond met een fijne interactieve diareeks met videofragmenten over het leven en wel en wee van de vleermuizen in Vlaanderen. We zien hierbij jagende Franjestaarten en Grootoorvleermuizen van dichtbij en je zal verbaasd staan over hoe gesofisticeerd hun jachttechnieken zijn.

Nadien volgt de praktijk met een speuractie door het Fort en over de grachten waarbij we aan de hand van een batdetector het ultrasone geluid van vleermuizen hoorbaar maken voor het gewone oor. Bovendien kunnen we via deze geluiden ook de jachttechniek van vleermuizen nader bekijken (of beter "aanhoren"). We moeten hiervoor wel hopen dat het niet te hard regent. Het hoeft geen toelichting dat dit een erg kindvriendelijke activiteit is.

Afspraak: wil je er bij zijn vandaag, dan verwachten we je tegen 19.30 u. aan het lokaal de IJsvogel (ingang Fort 7 aan de Legerstraat 40 te Wilrijk). We zijn terug een uurtje na zonsondergang tegen 21.45u. De diareeks is dezelfde als deze van vorig jaar. Mensen die enkel willen aansluiten voor de wandeling verzamelen aan het lokaal tegen 20.30u.

Inschrijven via onderstaand e-mailadres is aanbevolen.

Gids/Leiding: Hugo Waeterschoot - hugo.waeterschoot@scarlet.be - 0477/33 23 30

Zaterdag
31. 8 - 14u.

Fort 7, Wilrijk
Zomerwandeling

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 16u.

Voor de meesten zit de zomervakantie er nu op en hebben onze batterijen een goede boost gekregen. Alvorens opnieuw voor de volle 100 procent aan de slag te gaan, maken we eerst nog een mooie ontspannende wandeling op ons fort en genieten we van alles wat de natuur ons te bieden heeft in deze oogstmaand.

Samen bewonderen we de prachtige zomerbloeiers, zoeken we de eerste paddenstoelen, laten we ons betoveren door de veelkleurige vlinders en libellen en speuren we naar de in het groen verstopte vogels. We hopen op een prachtige, zonnige zomerdag om al dat moois te bewonderen.

Na de wandeling kan je op het terras van ons stamlokaal "de IJsvogel" nog even gezellig napraten en een glaasje drinken.

Afspraak: 14 uur, aan de ingang van Fort 7 Legerstraat 40, 2610 Wilrijk. Let op het spandoek van Natuurpunt aan de ingang. Einde van de wandeling voorzien rond 16 u.

Huisdieren zijn niet toegelaten.

Kledij: stevig schoeisel of bij regenweer laarzen, eventueel regenkledij

Mee te brengen: je verrekijker, fototoestel en loepje.

Begeleiding: Natuurgidsen Fort 7 (info: Nicole Boussemaere - 0494/71 59 32)

Zondag
1. 9 - 7.30u.

De Blankaart & haven van Nieuwpoort

Afspraak:
Bist, Wilrijk

Einde: 19u. ter plaatse

Inschrijven verplicht

Vandaag bezoeken we twee mooie West-Vlaamse natuurgebieden De Blankaart en de Nieuwpoortse slikken. We rijden via kostendelend vervoer naar Diksmuide. De Blankaart te Wouwen, dicht bij Diksmuide, ligt op het laagste punt van de IJzervallei. De eeuwenlange turfonginning liet hier zijn sporen na, alsook de eerste wereldoorlog die hier in alle hevigheid woedde. De Blankaart, van oudsher een moerassig gebied, vormt bij hevig regenweer een belangrijke waterbuffer voor de traag stromende IJzer. Je zal je vast en zeker nog wel de beelden van de overstromingen van dit jaar herinneren. De hooi- en graslanden zijn daarom het hele jaar door een uitgelezen plek voor duizenden weide-, riet- en watervogels. Dit jaar heeft er voor het eerst een Zeearend gebroed. Al is het beste seizoen voorbij, er blijft steeds de mogelijkheid dat we hen spotten. We starten aan het imposante kasteel De Blankaart, de toegangspoort tot het natuurgebied, ingericht als bezoekerscentrum, maar vandaag enkel in de namiddag geopend. In de voormiddag verkennen we de plas aan de hand van een (gereserveerde) fluisterboot, een unieke belevenis. Nadien plannen we een stevige wandeling door het gebied over de plankenpaden en door de weidegebieden. Vanop de vogelkijktoren en -hut kunnen we hopelijk ten volle genieten van de plaatselijke vogels en het rondt indrukwekkende landschap. De waterrijkdom zorgt ook voor een specifieke plantengroei met typische soorten voor moerassen en drassige hooilanden. Tijdens de wandeling picknicken we buiten. In de latere namiddag trekken we naar de haven van Nieuwpoort, waar we mogelijks wat zeehonden kunnen waarnemen. Langs de boulevard staat een uitkijktoren waar we eerst even halt houden (30min gratis parkeren mits registratie aan de automaat) en de geul bekijken. Naar gelang het getijde kunnen we wel wat moois verwachten. Om af te sluiten rijden we tot op een gratis parking vanwaar we te voet naar de pier kunnen wandelen aan het natuurgebied. Sommige trekvogels komen daar samen om nadien massaal te vertrekken. Mogelijks levert dit wat speciale soorten op.

Aangezien we rustig onze tijd willen nemen, voorzien we een 2de picknick die we aan zee in Nieuwpoort kunnen nuttigen. We keren pas terug om 19u.. Een lange dag dus, maar zeker erg aangenaam.

Enkel de eerste 24 deelnemers kunnen mee met de fluisterboot van de Blankaart. We raden je dus aan snel in te schrijven. De kostprijs hiervoor is +/- 10 €, maar wat afhankelijk van het aantal deelnemers. Betalen doen we de dag zelf.

Inschrijven via ardea@hobokensepolder.be (met vermelding Blankaart, uw naam, aantal personen, gsm-nummer en e-mailadres)

Meebrengen: 2x picknick en goede stapschoenen of laarzen (na een regenperiode) en een verrekijker (eventueel telescoop) zijn een aanrader.

Afspraak: om 07.30u. aan de Bist in Wilrijk. Kostendelend Vervoer 0.07€/km (we rijden met zo weinig mogelijk wagens !)

Gids & leiding: Hugo Waeterschoot - 0477/33 23 30 - hugo.waeterschoot@scarlet.be
Eddie Schild & Wim Roelant

Zondag
1. 9 - 14u.

Fort 7, Erfgoedwandeling

Zie aankondiging 7 juli.

Afspraak: om 14 u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Leiding: David Wouters - 0476/41 41 74

Zaterdag
7. 9 - 8u.

Busreis: landschapswandeling zuidrand Hoge Venen

Afspraak: Bist, Wilrijk

Einde: 19.30u.

Inschrijven tot 1september

Vandaag kan je de zuidrand van de Hoge Venen verkennen... En misschien wel verrassend, helemaal geen ploeter- of dabbervandeling maar een mooie en vooral afwisselende landschapsexcursie.

We starten in Ovipat op het hoogveenplateau en zakken langzaam af tot aan de rivier de Warche aan de stuwdam van Robertville. Op deze 11 km lange wandeling verandert het landschap dan ook voortdurend. Van reusachtige haagbeukenhagen om huizen te beschermen tegen stuifneeuw, naar loofbos, veenvelden met jeneverbessen, uitgesuurde beekvalleien, landbouwgebieden, dicht zuur naaldbos, tot de randen van de kalkzone aan de Warche, waar het kasteel van Reinhardstein bovenuit toort. Moeilijk om je meer afwisseling voor te stellen, niet ?

Combineer dit met enkele zeldzame planten en prachtige landschappen en vergezichten en je hebt geen enkel argument meer om thuis te blijven vandaag. Het loopt tegen de herfst aan, dus de natuur is over zijn hoogtepunt heen... maar niet zo aan de rand van het veen. Dat zal je wel merken. We hopen nog heel wat te zien (vogels en planten) en vertellen er honderd over uit.

Deze wandeling is één van de mooiste landschapswandelingen van ons land, redelijk lang maar helemaal niet moeilijk, meestal bergaf al zitten er 2 korte klimmetjes in. Na de wandeling verfrissen we even met een drankje en rijden nadien met de bus terug naar Wilrijk. Het comfort van een bustocht maakt het nog zo veel aangenamer.

Afspraak: Vertrekt op de Bist te Wilrijk om 8 u. terug tegen 19.30 u.

Meebrengen: goede stapschoenen (laarzen zijn niet noodzakelijk). Picknick (we eten buiten onderweg)

Kostprijs: 25 € per persoon (max 70 € per familie) te storten op BE02 9799 7675 4740 van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen met vermelding van je naam, aantal deelnemers en GSM-nummer.

Gids/Leiding: Hugo Waeterschoot - hugo.waeterschoot@scarlet.be - 0477/33 23 30

Zaterdag
14. 9 - 14u.

Fort 7, Erfgoedwandeling

Zie aankondiging 7 juli.

Afspraak: om 14 u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Leiding: David Wouters - 0476/41 41 74

Tureluur - © Rudy Vansevenant

Zondag
22. 9 - 14u.

Kindersporentocht
'In het spoor van ... de wolf ?'

Afspraak:
Callebeekstraat, Hemiksen

Einde: 16u.

Aanmelden a.u.b.

In het bos leven wilde dieren.

Je ziet ze niet altijd. Je hoort ze misschien niet. Maar ze laten hun sporen na.

In het bos, daar zijn de jagers. En dat zijn wij! Wij gaan jagen op diersporen!

Ben je niet bang van wilde dieren? Ga dan met ons mee!

Afspraak: Callebeekbos, ingang Callebeekstraat, Hemiksem, om 14 u.

Kledij: draag best een lange broek tegen netelprikken.

Mee te brengen: alles wat ons op het juiste spoor kan brengen: een verrekijker en een loep, als je die hebt, én een neus voor dierendingen. Zonnecrème en muggenzalf zijn een goed idee!

Gidsen: Chris De Ranter en Gerda Van Bulck

Laat je even weten met hoeveel spoorzoekers je aansluit? chris.deranter@gmail.com - 0498/30 05 24

Zondag
29. 9 - 14u.

Fort 7, Erfgoedwandeling

Zie aankondiging 7 juli

Afspraak: om 14 u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Leiding: David Wouters - 0476/41 41 74

Zondag
6.10 - 10u.

Herfstpracht in het Uilenbos

Afspraak:
Lintsesteenweg, Hove

Einde: 12.30u.

Het Uilenbos is niet alleen mooi in het voorjaar, ook in de herfst is er heel wat te beleven. Misschien nog net een beetje vroeg maar de bladeren vertonen rond deze periode reeds hun eerste herfsttinten. Afhankelijk van de hoeveelheid regen de weken ervoor mag je heel wat paddenstoelen verwachten.. En natuurlijk is er de reeënpopulatie die we proberen te spotten met de verrekijker, evenals roofvogels die in deze periode veelvuldig overtrekken. Op deze zondagochtend, die de week van het bos inluidt, proberen we te genieten van al deze schoonheid. Op <https://www.natuurpunt.be/natuurgebied/uilenbos> kom je meer te weten over dit prachtige gebied.

Afspraak: we vertrekken om 10u. aan de ingang en fietsenparking langs de Lintsesteenweg te Hove (ter hoogte van de toegang naar de waterzuivering).

Meebrengen: wandelschoenen, eventueel laarzen en verrekijker,

Gids/Leiding: gidsen van het Uilenbos - uilenbos @zuidrand.be

Zaterdag
12.10 - 14u.

Fort 7, Erfgoedwandeling

Zie aankondiging 7 juli.

Afspraak: om 14 u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Leiding: David Wouters - 0476/41 41 74

Zondag
13.10 - 14u.

Fort 7, Wilrijk
Herfstwandeling

Afspraak: Legerstraat 40

Einde: 16u.

Op de dag van de gemeenteraadsverkiezingen houden we dit jaar onze eerste herfstwandeling. De herfst is het paddenstoelenseizoen bij uitstek en daar zullen we dan ook de nodige aandacht aan schenken. Ook bomen en de al dan niet nog bloeiende planten zijn het bestuderen zeker waard. Afhankelijk van de temperatuurdaling zal het bladerdek uitgedund zijn, wat ons de mogelijkheid biedt om vogels, die niet naar andere oorden vertrokken zijn, beter te kunnen waarnemen. Na een fijne wandeling kan je nog even nakaarten en een glaasje drinken in ons stamlokaal "de IJsvogel".

Afspraak: 14 uur, aan de ingang van Fort 7 Legerstraat 40, 2610 Wilrijk. Let op het spandoek van Natuurpunt aan de ingang. Einde van de wandeling voorzien rond 16 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Kledij: stevig schoeisel of bij regenweer laarzen, eventueel regenkledij

Mee te brengen: je verrekijker, fototoestel en loepje.

Begeleiding: Natuurgidsen Fort 7 (info: Nicole Boussemaere - 0494/71 59 32)

Zaterdag
19.10 - 15u.

Dag van de trage wegen
Hove & omgeving

Afspraak: kerk, Hove

Einde: 17.30u.

Trage wegen zijn niet alleen vanuit historisch standpunt belangrijk, ze vormen ook dikwijls lintvormige verbindingen tussen natuurboskernen. Maar spijtig genoeg verdwijnen ze regelmatig. Ze worden omgeploegd of afgesloten zonder voorafgaandelijk overleg. Vandaag gaan we een aantal van deze wegen in de omgeving van Hove, samen met de lokale milieuraad, verkennen en bewandelen om aandacht te vragen voor hun statuut en belang.

Afspraak: we spreken af aan de kerk van Hove met de fiets vanwaar we gezamenlijk vertrekken. Ben je begaan met het lot van de trage weg en hun toegankelijkheid voor de wandelaar? Dan verwachten we je zeker vandaag.

Leiding: Hugo Waeterschoot

Zondag
20.10 - 13u.

Kooldries
Paddenstoelenwandeling

Afspraak: Bist, Wilrijk

Einde: 16.30u. ter plaatse

Het seizoen is aangebroken waarin we de paddenstoelen vooral in de bossen massaal kunnen vinden. Tijdens deze rustige herfstwandeling blijven we hier en daar staan bij deze mooie mysterieuze organismen. Welke soort is het? Is de paddenstoel giftig of eetbaar? Een beetje geschiedenis en verhaaltjes komen er ook aan te pas. Tussendoor genieten we van de prachtige herfstseer.

Tijdens het graven van het Kempisch Kanaal in de negentiende eeuw stootte men in de streek op omvangrijke kleilagen. Onmiddellijk naast het kanaal ontstonden er talrijke steenfabrieken die van de klei gebruik maakten. Zij lieten vele kleiputten in het landschap achter. In de Kooldries zit de klei ondiep en zijn de lagen dun en grillig. Dit uit zich in onregelmatige vormen en ondiepe vijvers. Hier werd de klei met een houten schop bovengehaald.

De Kooldries, beheerd door Natuurpunt Antwerpen Noord, is bij de mycologen gekend als een gebied rijk aan paddenstoelen.

Afspraak: we vertrekken om 13.00 uur aan de Bist te Wilrijk (kostendelend vervoer) en eindigen om 16.30 uur ter plaatse. Wie rechtstreeks naar daar wil gaan wordt om 14.00 uur verwacht aan Taverne Cuvée, Boudewijnstraat 20, 2960 Sint-Lenaerts.

Mee te brengen: loepje, fototoestel, eventueel paddenstoelengids en laarzen bij regenweer.

Leiding: Lucy de Nave 03/237 99 52 - 0485/71 73 48

Zondag
27.10 - 14u.

Fort 7, Erfgoedwandeling

Zie aankondiging 7 juli.

Afspraak: om 14 u. aan de ingang van Fort 7. Einde omstreeks 16.30 u. Huisdieren zijn niet toegelaten.

Mee te nemen: stevig schoeisel, aangepaste kledij en een zaklamp.

Gidsen: historische gidsenploeg

Leiding: David Wouters - 0476/41 41 74

DE WINKEL VERREKIJKERS TELESCOPEN NACHTKIJKERS STATIEVEN MICROSCOPEN DIVERSEN CONTACT

✓ 40 JAAR EXPERTISE ✓ OFFICIËLE PARTNER NATUURPUNT ✓ RUIM ASSORTIMENT ✓ 30 JAAR GARANTIE

**ONTDEK DE NATUUR
ZOALS ZE ECHT IS**

SIGHTS OF NATURE
Vlamingveld 89
8490 Jabbeke, Belgium
T: +32 (0)50 31 50 01
T: +32 (0)50 31 68 47
son@deputter.com

NATUURMANIFEST

Natuur in het Hart 't moet weer kloppen!

Natuur in het Hart... wat vragen wij aan onze lokale politici ?

Natuurpunt is bewust een politiek neutrale organisatie, wat niet betekent dat we geen stem hebben. Voor de lokale verkiezingen van 13 oktober, heeft Natuurpunt een Manifesto voor de lokale verkiezingen uitgewerkt samen met de leden. Ze bevat aanbevelingen rond de volgende 10 punten. We raden je echt aan om via deze link: <https://www.natuurpunt.be/dit-is-natuurpunt/natuurbeleid/natuur-in-het-hart> de printversie - Natuur in het Hart - Natuurmanifest - 2023.pdf de verdere toelichting even te lezen.

1. **We geven de natuur de ruimte die ze nodig heeft.** Met slechts 8% beschermde natuur is Vlaanderen de natuurarmste regio van Europa en nog elke dag komt er meer beton dan bomen bij.
2. **We bouwen een sterk natuurweefsel uit, tot aan onze voordeur:** het is echt tijd om te ontsnipperen en te verbinden
3. **We worstelen niet met het water, maar wijzen het de natuurlijke weg.** Zowel op het vlak van droogtes als overstromingen kan gepaste natuur ons erg helpen.
4. **We zuiveren onze bodem, lucht en waterlopen.** Iedereen - ook de natuur - heeft recht op schoon water, een gezonde bodem en frisse lucht.
5. **We steunen landbouwers die werken met de natuur.** Landbouwsubsidies kunnen zo ingezet worden dat boeren mét ruimte voor natuur en zonder milieuvervuiling toch rendabel blijven.
6. **De natuur stopt het biodiversiteitsverlies.** Bijna een derde van de natuur in Vlaanderen is bedreigd. Met herstel en verbinden kunnen we dit afremmen en hopelijk stoppen.
7. **De natuur zorgt voor stabiele ecosystemen.** Herstellen en verbinden zorgt voor gezonde en stabiele ecosystemen die in grote mate zelfregulerend zijn. Dit vraagt echter een belangrijke investering.
8. **De natuur maakt Vlaanderen klimaatrobuust.** Bovendien bossen vangt de natuur massa's CO2 op in natte natuur.
9. **De natuur houdt ons fysiek en mentaal gezond.** Een 'no-brainer'!
10. **De natuur geeft de economie een sterke basis.** Meer dan 50% van het bruto binnenlands product is afhankelijk van ecosysteemdiensten die de natuur levert. Zonder gezonde bodem en bestuiving geen groenten op ons bord en geen lekkers in de fruitschaal.

En wat met onze regio?

Maar ook op het regionaal vlak hebben we, in lijn met bovenstaande punten, enkele gezamenlijke aanbevelingen voor Wilrijk, Edegem en Hove. Hiervoor stellen we graag de volgende punten voor:

1. **Een integrale aanpak van de water en open ruimte problematiek** voor de beekvalleien die de gemeentegrenzen binnen onze afdeling doorsnijden (Lachenebeek, Edegemse beek en Kleine Struisbeek. Dit vergt overleg over de gemeentegrenzen heen niet alleen voor de beken, maar ook hun valleien. Zuidrand en het strategisch ruimtelijk plan zijn hier opportuniteiten.
2. Grote delen van het landbouwgebied in onze regio werden en worden omgezet in weiden voor **recreatief gebruik met paarden**. Er is hier een opportuniteit voor de aanplant van hoogstam fruit- of andere bomen, evenals de beplanting van de weidegrens met streekeigen heggen en hagen zoals in het buitenland veelvuldig gebeurt.
3. Het ongepast en ongehoord **scheuren van resterende weiden dient absoluut vermeden** te worden. Het omzetten van weiden naar (meestal) maisakkers leidt tot een enorme achteruitgang van biodiversiteit en landschap, maar leidt ook tot problemen zoals pesticidegebruik en overbemesting en hoge CO2 uitstoot. In vele gevallen is het overigens niet toegelaten.
4. **Behoud van (vergeten) trage wegen** aangezien ze benevens het vergroten van de toegankelijkheid, ook dikwijls als verbindingzone dienen voor natuurwaarden. We stellen daarom voor dat voor iedere gemeente een evaluatie- en openstellingsplan wordt uitgewerkt in de komende jaren. Beplantingen met KLE's kan hierbij mee bekeken worden.
5. Burgers zoeken koelte en schaduw op onder bomen bij hitteperiodes die meer en meer gaan voorkomen. Het **systematisch aanplanten van laanbomen** moet daarom het standaard uitgangspunt zijn bij de heraanleg van straten, waarbij gekozen wordt voor streekeigen boomsoorten.
6. **Lokale biodiversiteitsplannen:** de regio vormt letterlijk de grens met de grootstad Antwerpen, waardoor de rurale biodiversiteit sterk onder druk staat. We stellen daarom voor dat we voor de regio gezamenlijke soortbeschermingsplannen en -maatregelen uitwerken voor enkele specifieke waardevolle aandachtsoorten: amfibieën, weidevogels en reptielen (Hazelworm)
7. Het **inzaaien van bermen met inheemse planten** in de openbare ruimte kan de biodiversiteit in stedelijke gebieden sterk verbeteren. Ze vormen een aantrekkelijk plek voor vlinders, bijen en andere insecten

Evident dat lokale besturen op onze steun en inzet kunnen rekenen voor de uitwerking van deze punten.

Het lokale niveau: enkele specifieke aanbevelingen

Maar ook voor iedere gemeente (district) hebben we enkele aanvullende aanbevelingen:

Wilrijk:

- De uitwerking en invoering van een beschermingsplan en maatregelen voor de Kamsalamander langsheen het Geitenpad.
- Het brongebied van de Hollebeek (Klaverblad) dient gevrijwaard, door gezamenlijke aankoop en bescherming en het behoud van extensief hooiland

Edegem:

- In Kattenbroek werden bestaande beschermde amfibieën populaties verjaagd en de resterende hebben weinig tot geen toekomst meer. Compensatie ten zuiden langsheen de Edegemse beek is een minimum compensatie die we vragen.
- "Aan de Boerenleger" zijn nog heel wat "verloren" landbouwpercelen die een betere en meer gepaste bestemming kunnen krijgen als extensief hooiland en/of bebossing met aandacht voor overstromingsgebied.
- Het momenteel in onbruik geraakte landbouwgebied langsheen de Aartselaarstraat dient verstandig behouden voor (extensieve) landbouw met een uitsparing voor de Edegemse beekvallei (overstromingsgebied) en aandacht voor de belangrijke populatie kievitten die het nog herbergt.

Hove:

- De verdere uitwerking en invoering van het ambitieuze bomenplan van de gemeente verdient ten volle onze steun.
- De weiden over de Modelhoeve zijn kwelgebied met directe afwatering naar de Lachene beek. Hier hoort geen intensieve landbouw thuis. Een herbestemming naar overstromingsgebied en extensief (niet bemest) hooiland met aandacht voor de kievittenpopulatie zijn hier echt aangewezen.

Paardenweide met bomen & heggen

Hazelworm

Schoenen met naam www.torfs.be

Schoenen TORFS heeft 1 baanwinkel in onze afdeling te Edegem op de Mechelsesteenweg (nr. 186). Als je de papieren draagtas aan de kassa weigert ten voordele van het milieu, dan stopt schoenen TORFS onmiddellijk 0,15 euro in een nestkast ter plaatse ten voordele van de natuur. De winkel van Edegem steunt hiermede het reservatenfonds.

Bovendien krijg je als lid van Natuurpunt steeds 10 % onmiddellijke korting aan de kassa bij de aankoop van een paar nieuwe schoenen. De enige voorwaarde is je lidkaart laten zien en een paar oude schoenen meebrengen. Ook de opbrengst van de oude schoenen gaat naar een goed doel, een aantal ontwikkelingsprojecten in Afrika.

Leestip

Stille aarde. Hoe we de insecten van de ondergang kunnen redden.

Door: Dave Goulson

Goulson heeft een missie: de wereld er van overtuigen dat het alarmerend slecht gaat met de insectenwereld én in één klap aantonen hoe wij daar zelf iets aan kunnen doen. Hij is hoogleraar biologie, geeft lezingen én schrijft boeken. Zijn laatste werk is *Stille aarde*, wederom een indrukwekkend boeiend boek.

Het staat boordenvol weetjes die je met iedereen wil (moet) delen. Het is interessant, urgent, actueel, wetenschappelijk, filosofisch, angstaanjagend én vlot geschreven (belangrijk om al die informatie leesbaar te houden). Goulson heeft de gave om bergen informatie duidelijk, overzichtelijk voor ons samen te vatten, af en toe met humor. En die is broodnodig.

Want het gaat niet goed met de insectenwereld.

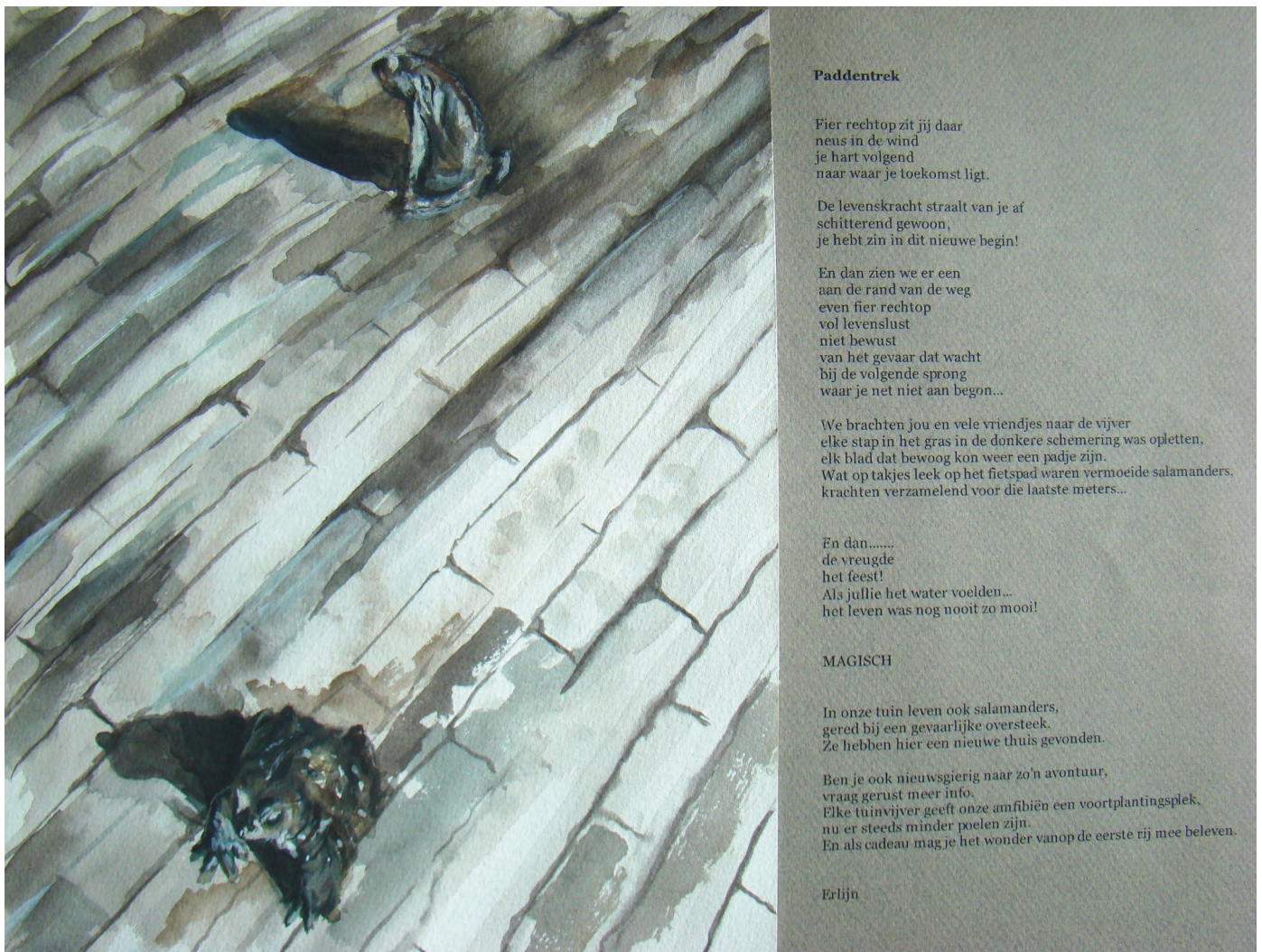
De mens heeft er een belangrijk aandeel in. De insecten hun leefgebied krimpt, we gebruiken te veel gif en kunstmest, de klimaatopwarming heeft effect, net als lichtvervuiling en gronduitputtende landbouw. Die factoren hebben elk an sich een negatief effect en werken dan nog eens op elkaar in.

Zonder de boer geen frietjes en ijsjes.

Maar zonder bestuivers geen appels, peren, pruimen, kersen, aardbeien, paprika, aubergines, boontjes, enz.

Onderstaand werk is van Erlijn Van Hove, een beloftevolle kunstenares uit Edegem

Paddentrek

Fier rechtop zit jij daar
neus in de wind
je hart volgend
naar waar je toekomst ligt.

De levenskracht straalt van je af
schitterend gewoon,
je hebt zin in dit nieuwe begin!

En dan zien we er een
aan de rand van de weg
even fier rechtop
vol levenslust
niet bewust
van het gevaar dat wacht
bij de volgende sprong
waar je net niet aan begon...

We brachten jou en vele vriendjes naar de vijver
elke stap in het gras in de donkere schemering was opletten,
elk blad dat bewoog kon weer een padje zijn.
Wat op takjes leek op het fietspad waren vermoeide salamanders,
krachten verzameland voor die laatste meters...

En dan.....
de vreugde
het feest!
Als jullie het water voelden...
het leven was nog nooit zo mooi!

MAGISCH

In onze tuin leven ook salamanders,
gered bij een gevaarlijke overstreek.
Ze hebben hier een nieuwe thuis gevonden.

Ben je ook nieuwsgierig naar zo'n avontuur,
vraag gerust meer info.
Elke tuinvijver geeft onze amfibieën een voortplantingsplek,
nu er steeds minder poelen zijn.
En als cadeau mag je het wonder vanop de eerste rij mee beleven.

Erlijn

© Erlijn Van Hove

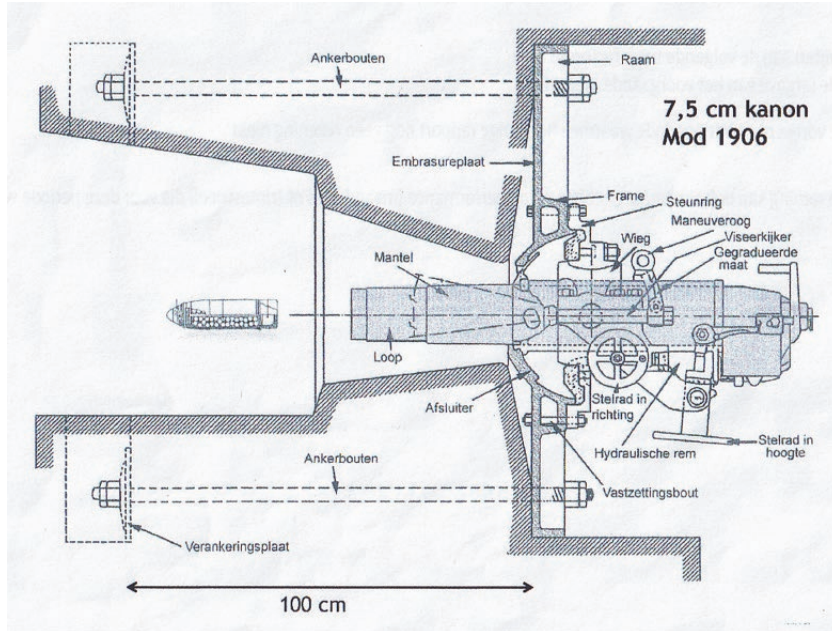
Fort 7 in detail

In elk nummer van rAntGroen geven we wat achtergrond over een boeiend detail van Fort 7

Nieuwe tijden

Vanaf 1905 werd jaar na jaar duidelijker dat het oorlog ging worden tussen Frankrijk en Duitsland. Net als in de 19de eeuw wilde België vooraf geen partij kiezen. Maar de kans was reëel dat een van de twee kanten de andere zou aanvallen doorheen België.

In de Frans-Duitse oorlog van 1870 had het Nationaal Reduit van Antwerpen geholpen om dat te voorkomen en de vechtende partijen buiten ons land te houden, maar voor moderne artillerie waren de Brialmontforten intussen technisch verouderd, en te dicht bij de stad. Er kwam dus een nieuwe en veel grotere fortengordel, van Stabroek in het noorden tot Breendonk in het zuiden, waar het geschut niet meer in open lucht stond, maar in gepantserde betonnen bunkers en geschutstorens.

De Brialmontforten werden niet opgegeven, maar deel van een binnenste ring die de vijand moest tegenhouden als die ergens door de Hoofdweerstandstelling zou breken. Daartoe werden ze uitgerust met enkele elementen van hetzelfde type als in de pantserforten.

Zo kreeg Fort 7 onder meer een kleine betonnen bunker, met twee moderne kanonnen die schuin vóór het naburige Fort 6 schoten, ter vervanging van de ganse rij die vroeger in openlucht stond op het 150 meter lange zijfront. Om zo weinig mogelijk plaats in te nemen stonden de lopen niet op een verrijdbaar affuit, maar hingen in een massieve stalen plaat aan de binnenmuur van de bunker. Een hydraulische rem moest de terugslag opvangen.

Dat ging soms mis. Zeker omdat toen uiteindelijk de Eerste Wereldoorlog uitbrak, het Belgische leger voor deze kanonnen bijna geen munitie had. Men vroeg dus aan de Franse bondgenoot om projectielen van hetzelfde kaliber, maar gemaakt voor een zwaarder kanon, waardoor het plaataffuit soms uit de muur vloog. Op 8 september raakte zo de bemanning van de bunker van Fort 5 zwaargewond.

Bij Fort 7 kwamen in die fatale dagen geen Duitsers in de buurt, maar toch zou er vanuit het fort geschoten zijn op een vijand die er niet was. Dat was een reglementaire praktijk om soldaten die in hoge spanning zaten te wachten, een uitlaatklep te geven voor de stress.

De kanonnen en de plaataffuiten van Fort 7 zijn allang verdwenen. Het schietgat rechts op de foto werd later vergroot om een grote vloeistoftank te kunnen binnenbrengen en op te stellen in de bunker.

Maquette: Fortmuseum Liezele.

Tekening: Loopgravenpad Kapellen.

David Wouters

Laten we even de voorbije lenteperiode overlopen en beginnen bij wat ongewoon nieuws. Tijdens een maaibeheer op een ruig gedeelte van het glacis werd de schedel gevonden van een jonge reebok die volledig intact was. Dit is nogmaals de bevestiging van vroegere maar schaarse waarnemingen van ree op het reservaat. De schedel kreeg natuurlijk een plaatsje in ons lokaal De IJsvogel !

In de loop van de maand maart werd geregeld de Buizerd gezien en soms al baltzend. Dit fascinerende gedrag blijft steeds een intense beleving voor de natuurliefhebber hoor ! Op 14/3 werden rond de middag zelfs 8 ex. samen gezien, hoog in de lucht. Ook dit jaar weer regelmatig een koppel Bergeenden aanwezig. Jammer genoeg werd op 20/3 een dood ex. drijvend opgemerkt op het vestingwater. Doodsoorzaak onbekend. Ook de Krakeend kwam regelmatig op het appél en soms werden 3 ex. geteld. In de buurt van de rietkraag hoorden we regelmatig het kenmerkend "hinniken" van de Dodaars maar als er geen partner opduikt mogen we een broedgeval wel vergeten. Een spannend moment voor een van de gidsen was een Zwarte specht toen ze onze grootste spechtensoort in actie kon zien op 26/3. Hoewel er niet rechtstreeks contact was met het fort toch even vermelden dat er op 1/4 een groep Kraanvogels over Wilrijk en F 7 vloog. Mededeling van L.V.S. Een greep uit de zangvogels die een geschikt territorium vonden op het domein: Tjiftjaf, Zwartkop, Staartmees, Zanglijster en Gaai. Een te vermelden doortrekker was de Koekoek die even kwam pleisteren aan de kant van het Schoonselhof en herhaaldelijk zijn melancholische roep liet horen op 14/4. Even opwinding onder de medewerkers toen we tijdens een wandeling niet minder dan 3 Oeverlopers zagen neerstrijken op een in het water liggende boom in de buurt van de toegangsbrug. De IJsvogel is een vaste waarde op het fort en wordt dan ook regelmatig gehoord of gezien langsheen het traject van het vestingwater. Een groep van +/- 12 Gierzwaluwen vlogen kris-kras hoog boven het fort op 18/5 op weg naar hun broedgebied . . .

Andere natuurwaarnemingen: een Alpenwatersalamander in de droge gracht op 30/3 en een Zwartkopvuurkever op 9/5. Tot onze verrassing vonden we op 4/5 een levende Meikever in het leslokaal van De IJsvogel. Voorzichtig hebben we deze alom gekende kever buiten op een blad van een struik gezet.

Wat flora betreft , opvallend voorkomen van Look-zonder-look (een Kruisbloemige) langsheen voedselrijke beschaduwde wegen en paden. De Echte Koekoeksbloem doet het zeer goed op een deel van het hooiland Ground Zero en breidt zich zelfs uit. Ook Daslook dat aspectbepalend is tijdens de bloeiperiode breidt nog steeds uit in een welbepaald deel van het fort. De Gulden sleutelbloem daarentegen is bijna verdwenen uit de Tankweg. De natuur evolueert nu eenmaal . . .

De zomer biedt weer andere mogelijkheden voor vlinders, libellen en kevers.

Dus uitkijken en genieten !

In Memoriam Manu d'Hoore (†11-4-2024)

Wellicht een onbekende voor de meer recente leden; de oudere zullen zich ongetwijfeld Manu herinneren. Hij was huisdokter in Brussel en is, om de één of andere mij onbekende reden, een dertigtal jaar geleden bij onze afdeling Wielewaal Antwerpen Zuid terecht gekomen. Vanaf die tijd heeft hij vele uitstappen met ons meegemaakt. Manu was een fantastische natuurkenner: planten, grassen, mossen en niet in het minste vogels, alles kende hij, tot en met de wetenschappelijke namen toe. Hij was een zeer aangename mens om mee om te gaan, heel eenvoudig, een goede verteller met een stevige dosis humor.

Een kleine 20 jaar geleden, na zijn pensioen, is hij met zijn (Spaanse) vrouw Celsi verhuisd naar Spanje. Hij woonde er in een klein dorpje Carbellino in Zamora, vanwaar hij, onder de naam Manolo, zijn vele natuurexploraties kon verder zetten, veelal met zijn vriend Alfredo. Verschillende leden van onze afdeling hadden het geluk om hem daar een bezoekje te brengen en werden er steeds goed onthaald.

Manu is daar thuis op 11 April 2024, net voor zijn 84ste verjaardag, overleden.

Langs deze weg willen wij, namens onze afdeling, ons medeleven betonen aan Celsi.

Manu, jij blijft voor altijd in onze gedachten!

De Aruw ploeg is weeral volop bezig met de broedcontroles. Als dit boekje uitkomt zullen bijna alle vogels geringd zijn. We hadden in April en Mei zeer natte periodes.

Voor de Uilen en roofvogels is dit natuurlijk niet zo goed. Dat zie je direct aan het aantal eieren bij de uilen: beduidend minder dan andere jaren met een gemiddelde van 3 eieren waar er normaal 4 à 5 zijn, voor torenvalk speelt dit blijkbaar minder een rol want zij blijven gemiddeld 5 eieren leggen. Door de natte periode zijn de broedsels ook 1 tot 3 weken later dan andere jaren.

Bij de Slechtvalken op het Kiel hebben we een vaste camera geplaatst, wat heel wat mooie beelden oplevert (te zien op onze facebookpagina) en werden 3 jongen geringd. Op Agfa liep het spijtig genoeg mis, heel wat jaren hebben de slechtvalken het daar prima gedaan, het aantal jongen dat daar werden groot gebracht kan je niet tellen op handen en voeten, ze waren steeds als eersten aan het broeden, maar dit jaar heeft hun dit de das om gedaan. Het waren de barre weersomstandigheden die dit broedsel deed mislukken.

Agfa, Natuurpunt, maar ook wij kregen slechte en soms zeer harde reacties: "waarom hebben jullie niet ingegrepen?" klonk het. Wel daar zijn heel wat redenen toe. De eerste is omdat het eigenlijk onze regio niet is, maar dit is een zeer flauw excuus, dat weten we zelf ook. Zeker omdat we de nestkast ook op de voet volgen. We waren zelf in tijd gepakt, maar ook verrast dat dit zo snel kon mislopen. Dit hadden we nog niet eerder meegemaakt. Voor ons dus ook een leerproces. De andere redenen: - het is en blijft de natuur, - Agfa heeft strenge veiligheidsvoorzieningen en je kan niet even gewoon binnen lopen om op de schouw te gaan klimmen. - Afspraken, veiligheidsmateriaal, controle van interne brandweer! - Deze afspraken worden een paar weken voor het ringen allemaal vastgelegd. - Het weer moet ook toelaten om de schouw langs buiten te kunnen beklimmen. - Je kan al raden wat er gebeurd zou zijn als de valken bij het VOC waren binnen gebracht en ze besmet bleken te zijn met vogelgriep. Dus heel wat factoren waar je rekening mee moet houden.

Onlangs deden we een oproep voor nieuwe vrijwilligers, daar kwamen toch wat mensen op af. Sommige kunnen zich maar tijdelijk inzetten, anderen willen langere tijd meelopen, waarvoor hartelijk dank. Er zijn vrijwilligers gevonden voor gierzwaluw en weidevogels. Omdat ons werkingsgebied groot is zoeken we natuurlijk nog steeds naar mensen die dit ook willen doen.

Zie je dit zitten stuur ons dan zeker een mailtje! Heb je weinig tijd, ook dan kan je ons helpen. Voor sommige soorten is 1,5 u. genoeg op een avond in de week een paar maanden van het jaar.

Voor de weidevogels lijkt het een goed jaar te worden!!!! Door de aanhoudende regen konden de boeren niet op hun veld, zodat de weidevogels rustig hun ding konden doen zonder gestoord te worden. Vorige jaar was dit anders! Er zijn steeds een aantal boeren die het zeer goed menen met de weidevogels en zij trachten de nesten te ontwijken, dit is niet altijd even gemakkelijk omdat ze een goede camouflage hebben, hartelijk dank aan de boeren hiervoor. De samenwerking loont en werkt wel degelijk als we elkaar beide tegemoet komen in een aantal zaken.

Ook de gierzwaluwen zijn aangekomen en dan is het nog maar eens een tandje bijsteken. Gelukkig hebben we hier al een paar helpende handen, maar toch komen we er nog te kort. Per gemeente in ons werkingsgebied zouden we graag 1 of 2 verantwoordelijken hebben die zich 2 maand inzetten om deze op te volgen. De opdracht: tegen de schemering zoeken de vogels hun nestplaats op met een volle krop, dat duidt dan op een nest dat we dan in kaart kunnen brengen of beter dat jullie in kaart kunnen brengen op waarnemingen.be. Zwermen die laag in de straat vliegen duiden ook op mogelijke nestplaatsen of jonge vogels die voor volgend jaar een nestplaats zoeken. Wat wil je nog meer, slechts 2 maand per jaar in de zomerperiode wat buiten wandelen, observeren en van de natuur genieten!

Vind je een dode vogel door verkeer? Geef het zeker in op waarnemingen.be of dierenonderdewielen.be. De verkeersslachtoffers worden nog steeds heel erg onderschat, dus het ingeven zijn bewijzen en dus heel belangrijk om maatregelen te kunnen eisen of nemen.

De voorbije excursies waren wederom een succes en deelname eraan is steeds gratis (kijk in dit boekje onder Ardea). We verlangen enkel dat je lid bent van Natuurpunt. Er is wel een bijdrage verschuldigd als er een verplaatsing met de wagen gemaakt wordt en je meerijdt met iemand anders.

Uit de reacties en inschrijvingen merken we dat we meer en meer bekend worden, ook buiten ons werkingsgebied.

Ook uit mails blijkt dit, die soms van ver buiten de regio komen. We verwijzen die mensen door naar hun lokale vogelwerkgroep of natuurlandafdeling.

Een update i.v.m. de Provincie en de steenuilwerkgroep van Natuurpunt (zie vorige nummers): de school had te weinig studenten om de kasten te kunnen maken. Het zijn dus bouwpakketten geworden die we op een later tijdstip zelf in elkaar zullen steken, hiervoor zal dan een oproep komen via facebook en blog. We hebben een bijkomende sponsoring bekomen om de kasten een houtbeits te kunnen geven. De sponsoring is dan ook beits in de vorm van bio-vloeistof. Ook dankzij sponsoring kon de dakbedekking, die vroeger uit roofing bestond, vervangen worden door het merklijk duurdere EPDM.

Deze 2 laatste sponsoringen zijn tot stand gekomen door iemand van ons, die de moeite heeft gedaan om verschillende bedrijven aan te schrijven. Hier kruipt wel veel tijd in maar het loont. Zo helpt onze werkgroep hier ook de steenuilwerkgroep van Natuurpunt mee.

Voor Vogelwerkgroep Ardea,
Eddie Schild

Website: <https://www.hobokensepolder.be/vwg-ardea/> of via www.zuidrand.be (ga naar Ardea)

Facebook: [vogelwerkgroep Ardea](https://www.facebook.com/vogelwerkgroepArdea)

Blog: <https://ardea.hobokensepolder.be/#home>

E-mail: ardea@hobokensepolder.be

Vogelverslagen: <https://www.hobokensepolder.be/vwg-ardea/vogelwaarnemingen.html>

*Kalender * inschrijven noodzakelijk*

- 6 juli: zomerwandeling Fort 7
- * 7 juli: erfgoedwandeling Fort 7
- * 20 juli: rondje pontje
- * 20 juli: erfgoedwandeling Fort 7
- 28 juli: landschapswandeling Schijnvallei
- * 4 augustus: erfgoedwandeling Fort 7
- * 17 augustus: erfgoedwandeling Fort 7
- * 17 augustus: Uilenbos avondwandeling
- * 17 augustus: telling halsbandparkieten
- * 24 augustus: vleermuisavond
- 31 augustus: zomerwandeling Fort 7
- * 1 september: de Blankaart
- * 1 september: erfgoedwandeling Fort 7
- * 7 september: Hoge Venen
- * 14 september: erfgoedwandeling Fort 7
- * 22 september: kindersporentocht
- * 29 september: erfgoedwandeling Fort 7
- 6 oktober: herfstpracht in het Uilenbos
- * 12 oktober: erfgoedwandeling Fort 7
- 12 oktober: dag van de trage wegen
- 13 oktober: hefstwandeling Fort 7
- 20 oktober: paddenstoelenwandeling
- * 27 oktober: erfgoedwandeling Fort 7

Teksten voor het volgend nummer graag tegen 25 augustus